

זה הדרקן

زوهدريخ ZO HADEREKH

גיליון 35, 2 בספטמבר 2020

הורדוס הקטן

שר האוצר כ"ץ רואה עצמו מלך ורוצה לפגוע בעובדים

מי אמר: "אין אחד במדינה שלא יודע ששר האוצר נכשל בטיפול במשבר הכלכלי. כל יום שעובר וישראל כ"ץ ממשיך בתפקידו כשר אוצר, הוא סכנה לכלכלת ישראל, לפגוע של כמעט מיליון איש. חייבים שינוי כיוון ודרך אחרת ולכן כ"ץ חייב להתפטר עכשיו?" יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה? או ח"כ עופר כסיף מחד"ש? אולי הממונה לשעבר על אגף התקציבים באוצר, שאול מרידור (ר' מאמר בעמ' 6)?

לא. את הדרישה לפיטוריו המיידים של שר האוצר כ"ץ העלה השבוע (30.8) לא אחר מעמיתו להנהגת הליכוד, ח"כ ניר ברקת. ומה חושב כ"ץ על חברו, ראש עיריית ירושלים לשעבר? "הוא בעשר שנים נכשל כישלון חרוץ בזה שהפך את ירושלים לעיר הכי ענייה". שניהם צודקים, כמובן.

לא. את הדרישה לפיטוריו המיידים של שר האוצר כ"ץ העלה השבוע (30.8) לא אחר מעמיתו להנהגת הליכוד, ח"כ ניר ברקת. ומה חושב כ"ץ על חברו, ראש עיריית ירושלים לשעבר? "הוא בעשר שנים נכשל כישלון חרוץ בזה שהפך את ירושלים לעיר הכי ענייה". שניהם צודקים, כמובן.

אבל כ"ץ, שהחל את דרכו הפוליטית כ"פוגרומצ"יק" (לפי הגדרת השבועון "העולם הזה" בדצמבר 1981, ר' צילום), התוקף בשרשראות סטודנטים ערבים ושמאליים באוניברסיטה העברית יחד עם חברו צחי הנגבי, כעת "שר התיישבות"; רואה את עצמו כיורשו של בנימין נתניהו (אם וכאשר...) ואף עולה בעיני רוחו על דמויות היסטוריות שעיצבו את הארץ לפני 2000 שנה. "שני נמלים חדשים בארץ זו התחרות. זה רשום על שמי בהיסטוריה לנצח, כמו שהורדוס בנה את נמל קיסריה כשהוא רצה להפוך את ישראל בחסות הרומים למרכז סחר בינלאומי. הוא לא הצליח. אני הצלחתי", אמר כ"ץ בריאיון שפורסם ב"כלכליסט" (17.8).

רוצה לפגוע בשכרך". כל זאת בעיצומה של שביתת עובדי המעבדות, ולאחר שביתת העובדים הסוציאליים והאחיות. הרי על חשבון מי מתכנן כ"ץ לחסוך? הרופאים, האחיות, עובדי המעבדות, המורים ויתר העובדים – שרובם עומדים בחזית המאבק בקורונה. ולמי מסרב כ"ץ לקצץ? קודם כל לממשלתו שלו, ממשלת הימין, המנופחת בתולדות ישראלית; שנית, לבעלי ההון; שחלקם אף גרפו רווחים עצומים בעקבות המשבר. ההסתדרות, בניגוד לעבר, עומדת בינתיים איתנה בהתנגדותה לקיצוץ המוצע. היר"ר ארנון בר דוד אף הכריז השבוע על סכסוך עבודה כללי במשק. אבל כ"ץ ממשיך בשלו, וכעת מאיים לחוקק חוקים שיאלצו את העובדים לוותר על שכרם. "אני מצפה מיר"ר ההסתדרות להפגין מנהיגות ולהגיע להסכמות", הוסיף. אכן, גם אנו מצפים מבר דוד לגלות מנהיגות ולהתנגד. עושה רושם שמחאות בלפור ההמוניות לא מספיקות לשלטון הימין.

מפליא תמיד העיוורון ההיסטורי החולני של מנהיגי הימין בישראל. להזמין את נשיא ברזיל בולסונרו ליד ושם, למשל. לידיעת השר: הורדוס היה מלך יהודה, קבלן משנה של האימפריה הרומית, משנת 37 לפנה"ס עד מותו. הוא כונה גם "הורדוס הגדול" ועל פי המקורות היה שליט אכזר

מהשמאל וביניהם אורני פטרושקה וקובי ריכטר - יחד עם אהוד ברק, חברו של הפדופיל המורשע ג'פרי אפשטיין".
(דובר הליכוד, 29.8)

מכתבים למערכת

בנימין נתניהו והסיפוח הפורמלי

לפני כמה שבועות הודיע ראש הממשלה בנימין נתניהו שהסיפוח הפורמלי של חלקים מהגדה מושעה לעת עתה. בכירי הממשל האמריקאי וראשי האמירויות אמרו שלא רק "לעת עתה", אלא בעתיד הנראה לעין, או לתמיד, או אולי. והשגריר דייוויד פרידמן דווקא הסביר שהשעיה היא, מהגדרתה, זמנית. וקושנר אמר משהו, וישראל כ"ץ, וכן הלאה וכן הלאה.

לאורך החודשים האחרונים הועלו אינסוף ספקולציות בסוגיית הסיפוח הפורמלי. כמי שעוסקים, להבדיל, פשוט במציאות, בעובדות ובמשמעותן – אנחנו יודעים שהסיפוח בפועל התרחש כבר מזמן: ישראל שולטת בכל השטח, עושה בו כרצונה ומנצלת אותו לצרכיה. זה מה שמכתיב את המציאות, זה מה שמוביל להפרה בלתי פוסקת של זכויותיהם של מיליוני פלסטינים, ונגד זה אנחנו פועלים. לא ספקולציות, לא תיאוריות, לא הכרזות ולא הצהרות – רק עובדות.

ההתלבטות הפנים-ישראלית - האם להכריז בקיץ 2020 באופן רשמי על סיפוח חלקים מסוימים ממה שכבר סופח מזמן, או סתם להמשיך לדכא את הפלסטינים כבימים ימימה – כנראה תפסיק לטרטור באוזנינו לעת עתה. הנה מה שלא ייפסק, ושלא חדל לרגע: האלימות המאורגנת שישראל מפעילה כל העת נגד הפלסטינים, על מנת לשלוט ולנשל, לדכא ולחמוס. ומה שעוד לא נפסק – ולא ייפסק – הוא המאבק של בצלם נגד כל זה: התיעוד, הניתוח והסינוור.

חגי אלעד, מנכ"ל בצלם

מצעד האיוולת בצפון סיני ובעזה

על תוכנית ממשלת גולדה מאיר "לטרנספר" רבבות פלסטינים מרצועת עזה לפרגוואי ב-1969 נכתב בגיליון 33 של "זו הדרך" (19.8). אך אין לשכוח כי מיד לאחר מלחמת יוני 1967 החלה הממשלה לבצע טרנספר באוכלוסיית "פתחת רפיה". מהאזור שבצפון סיני גירשה הממשלה אלפי בדואים משבט א-רימלאה, הרסה את בתיהם, סתמה את בארותיהם, הקימה התנחלויות על אדמותיהם והפכה את התושבים לשכירים שעבדו בחקלאות, בבנייה ובשירותים של המתנחלים, בלא שקיבלו מעמד של תושבות או אזרחות.

לאחר פינוי "פתחת רפיה" ("חבל ימית" בלשון הרשמית), הוקם גוש קטיף ברצועת עזה ובצפונה – שוב באמצעות טרנספר, הרס, גול קרקעות ושליטת זכויות לאומיות. המים, מי נחלים ומי תהום, הופנו כולם להתנחלויות והותירו אלפים מתושבי הרצועה הפלסטינים ללא מים. זו האמת על ההתנחלות הבלתי חוקית ברצועת החוף הדרומית שמחוץ לגבולות המדינה. חמישים השנים האחרונות של ההתנחלות בשטחים לא לנו הן כתם עכור בתולדותינו.

דן יהב, ת"א-191

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

בנוף הגליל יש גזענות מעורבות בלאומנות

"מנחם גנדל, חבר מועצת העיר נוף הגליל [נצרת עלית] ונציג הציבור הדתי בעירייה, הבהיר השבוע כי העיר לא תהפוך למעורבת וייקלטו בה עוד ועוד יהודים. 'כל מי שעוד חולם ומדמיין שנוף הגליל תהיה ביום מן הימים עיר מעורבת, אני מבהיר – לא יקום ולא יהיה', אמר גנדל נחרצות, 'נוף הגליל לא תהיה עיר מעורבת. אנחנו לא ניתן לזה לקרות, נוף הגליל הוקמה כעיר יהודית ואנחנו נמשיך למלא אותה ביהודים'".
(ערוץ 7, 20.8)

ירק לונדון עם המשותפת ונגד חוק הלאום

"בבחירות הצבעתי בעד הרשימה המשותפת. זאת, לאחר ששקלתי באיזה אופן אני יכול להיות הכי אפקטיבי בהצבעה שלי. 21% מתושבי ישראל הם ערבים, קרוב לשני מיליון לעומת 150 אלף לפני הקמת המדינה. אם לא נערה את המיעוט הזה לתוך המרקם החברתי הישראלי, נהיה בצרות גדולות. חשבתי שאם יהודים לא מעטים כמוני יצביעו בעד המשותפת, זה יסייע לשילובם של הערבים בתוך החברה הישראלית כאזרחים שווים זכויות. מלבד זה, חוק הלאום ועוד חוקים שנחקקו באותה רוח מוציאים אותי מדעתי".
(מתוך ריאיון עם ירון לונדון, "מעריב", 21.8)

דמוקרטיה מתקדמת נוסח נתניהו

"ראש הממשלה בנימין נתניהו מיהר למחוק מהטוויטר את תיעוד הריאיון שהעניק לרשת 'סקיי ניוז ערבייה', ובו התייחס לאיחוד האמירויות כאל 'דמוקרטיה מתקדמת'. נתניהו הבין שבכל זאת יש גבול. אפילו לפי ההגדרות המקלות שלו למושג אמת. תיאורה של מדינה, שבה השלטון עובר בירושה ואסור להקים בה מפלגות, כ'דמוקרטיה מתקדמת' – יישמע מופרך מדי. אלא שיש מקום לתהות אם ישראל תחת הנהגתו של נתניהו ראויה לתיאור 'דמוקרטיה מתקדמת', וזאת בלי לומר דבר על מיליוני הפלסטינים שחיים זה 53 שנים תחת כיבוש".
(מתוך מאמר המערכת של עיתון 'הארץ', 19.8)

לא הכל שפיר במפלגה הירוקה

"שנה אחרי כניסתה, סתיו שפיר בסכסוך רווי יצרים עם מייסדי המפלגה הירוקה. הח"כית לשעבר, שהייתה הנציגה הראשונה של התנועה בכנסת ה-22, נמצאת במאבק עם כמה מוותיקי המפלגה. מתנגדי שפיר טוענים כי היא מתנהלת בריכוזיות ומטילים ספק במחויבותה לאג'נדה הירוקה, ומנסים להחזיר את הכוח לידיהם".

(טל שלו, "וואלה", 22.8)

הם מ-פ-ח-ד-י-ם

"הפגנות השמאל הן ההפגנות 'הספונטניות' המאורגנות ביותר אי פעם. מי שעומד מאחוריהן ומממן אותן הם טייקונים

במהלך משבר הקורונה העמיק הקבלן את ניצול עובדות הניקיון

אוניברסיטת ת"א לקיפוח

מקבלות שכר מינימום. אבל הקבלן מקפיד להבדיל ולפלאג בין קבוצות של עובדות שונות, תוך ניצול פערי השפה. עובדות שאינן דוברות עברית מדווחות על קושי רב בתקשורת עם הקבלן, על תלושי משכורת שהן מקבלות באופן לא מסודר, ועל משכורות נמוכות מהמובטח.

האוניברסיטה עצמה מעודדת פילוג בין העובדות. לכן העסיקה לאורך שנים שתי חברות קבלן שונות, שכל אחת מהן העסיקה כ-80 עובדות. גם היום, כאשר כמעט כל העובדות מועסקות בידי החברה "ברק גרעון", נמשכת ההפרדה בין העובדים: את השבילים והרחבות בין הבניינים מנקה קבוצה קטנה של עובדים המועסקים דרך החברה "ירוק בעיר". העובדים, פלסטינים מהגדה המערבית וממזרח ירושלים, עובדים 10 שעות ביום בשמש עבור שכר זעום.

בעקבות לחץ משותף מצד העובדות, סטודנטים ומרצים, מנסה נשיא האוניברסיטה אריאל פורת לקדם מודל העסקה חלופי לעובדות הניקיון: במקום דרך חברת קבלן, הן יועסקו בחברה-בת של האוניברסיטה (או, אם יתר האוניברסיטאות יאמצו את היוזמה - באמצעות חברה-בת משותפת שתשרת את אוניברסיטת תל אביב, האוניברסיטה העברית ואוניברסיטת בן גוריון).

הנהלת האוניברסיטה היללה את היתרון בפתרון חדשני זה: עבודת הניקיון תובענית ושוחקת את העובדות. לו היו מועסקות ישירות, היו העובדות דורשות מסלול לקביעות, ואותן עובדות שהיו זוכות בקביעות היו ממשכות לעבוד גם לאחר שחיקתן וצמצום היעילות של עבודתן. שיקול זה אינו מופעל - ובצדק - כלפי מרצים. גם יכולת העבודה שלהם עלולה לרדת עם השנים, ואף על פי כן המשך העסקתם עד גיל הפרישה מובטח.

ממעט הפרטים שנחשפו בדבר התוכנית להקים חברה בת, נראה שזו לא תבטיח שיפור משמעותי בתנאי העסקתן של העובדות: באוניברסיטה ג'ון הופקינס בארצות הברית כבר מועסקים עובדי הניקיון במתכונת דומה, ובכל זאת אינם מקבלים שכר מחיה, ורבים מהם מתקיימים מתחת לקו העוני. אמנם החברה שהציע פורת לא תהיה "למטרות רווח", אבל מבחינת האוניברסיטה ניהולה ייחשב הוצאה שיש לקצץ בה כמה שיותר, על חשבון העובדות. אלה יותרו ללא ביטחון תעסוקתי או גישה לשירותי האוניברסיטה והדרתן משאר עובדי האקדמיה תימשך.

דרישתן של העובדות השוכחות ב-1962 נותרה רלוונטית גם היום - על האוניברסיטה להעסיק את כל עובדיה באופן ישיר ולדאוג למלוא זכויותיהם.

לעובדות הניקיון באוניברסיטת תל אביב נודע שבוע אחרי פתיחת סמסטר ב', ב-15 במאס האחרון, שעל מחציתן לצאת לחל"ת. כ-80 עובדות מצאו עצמן תלויות בדמי הביטוח הלאומי - 70% בלבד משכר המינימום - שהועבר אליהן במקרים מסוימים באיחור של חודשים, בגלל השתהות הקבלן במסירת הטפסים.

למאבק עובדות הניקיון באוניברסיטאות היסטוריה ארוכה: ב-1962 שבתו עובדות הניקיון באוניברסיטת תל אביב, אז שלוחה של האוניברסיטה העברית, במחאה על תנאי העסקתן הירודים ועל התוכנית להעברת שירותי הניקיון לקבלן. שבע העובדות השוכחות זכו אז בתמיכתה של ההסתדרות, וכשהזבל החל להיערם במסדרונות הבניינים, פתחו בשביתה גם 1,500 סטודנטים. כעבור שישה שבועות רצופים נחלה השביתה הצלחה והמעבר להעסקה קבלנית נדחה.

לאחר כיבוש השטחים ב-1967, שינתה ההסתדרות את גישתה לעבודה קבלנית ופעלה להסדרתה בחוק. היא התאימה עצמה לאסטרטגיה הכלכלית של הממשלה - שילוב פועלים פלסטינים בשכר נמוך בענפי העבודה השונים, בהעסקה קבלנית, על מנת לכרסם בזכויותיהם של פועלים ערבים ויהודים.

כאשר פרצה שביתת העובדים המנהליים באוניברסיטה העברית ב-1968 נגד התוכנית להעברת עובדות הניקיון בקמפוס הר הצופים להעסקה קבלנית, ההסתדרות כבר התנגדה לה באופן פעיל. השביתה נכשלה, ובמהלך כמה שנים הוצאו שירותי הניקיון במרבית האוניברסיטאות לחברות קבלן. כך החל העידן המתאפיין בהעסקת קטינות, בהלנות שכר, בהעלמת כספי הפרשה לפנסיה, באיומים על עובדות ובפיתורים שרירותיים.

משיחות שערכו פעילים לאחרונה עם עובדות ניקיון שבה ועולה תמונת מצב עגומה של ניצול בידי הקבלן והפקרה מצד האוניברסיטה: עובדת מרמלה סיפרה שהוצאה לחל"ת למשך שלושה חודשים, אבל הקבלן לא סיפק לה את הטפסים הנדרשים לקבלת דמי אבטלה מהביטוח הלאומי. עובדות נוספות במצבה עדיין בחל"ת.

בתקופת הקורונה החל הקבלן להעסיק עובדות אחרות, עולות חדשות שאינן מדברות עברית. זאת על אף שלא כל עובדות הניקיון הוחזרו מחל"ת. אפילו לא אחת מבין העובדות שעברו את גיל הפנסיה חזרה לעבוד. עובד ותיק, שגם אמו ואשתו עובדות באוניברסיטה מעל עשור, סיפר כי הוצא לחל"ת, וכשחזר - קוצצו שעות עבודתו. כעת מחייבים אותו לצאת להפסקה של שעתיים במהלך היום, תמורתה הקבלן אינה משלם, ולשוטט באוניברסיטה בחוסר מעש.

בתנאי ההעסקה של עובדות הניקיון באוניברסיטה יש מן המשותף - כולן, גם אלה העובדות בה מעל חמש עשרה שנים,

הפגנה למען העסקה ישירה באוניברסיטת ת"א (צילום: מטה המאבק)

ומשרד הבריאות; הפסקת העסקה של עובדים בחוזים אישיים; חשיפת ההסכמים שנחתמו עם מעבדות פרטיות, בהם הובטחו תנאים משופרים לעובדים; וביטול הזרמת מיליארדים למעבדות הפרטיות במקביל לייבוש המעבדות הציבוריות.

"אנחנו העיר" ממשיכה להיאבק מהאופוזיציה

לפני כחודשיים וחצי פרשו מהקואליציה העירונית בתל אביב שניים מחברי מועצת העיר מטעם "אנחנו העיר" – אמיר בדראן (חד"ש) ומוריה שלומות – ועברו לשרת את התושבים באופוזיציה. בכך הצטרפו השניים לחברת סיעתם שולה קשת, הנמצאת באופוזיציה מאז תחילת הקדנציה. כעת מתייצבת הסיעה בבירור באופוזיציה, בתמיכת 3 מתוך 4 חברי המועצה מטעמה ובגיבוי סניפי חד"ש בתל אביב וביפו.

ההחלטה של בדראן ושלומות לפרוש מהקואליציה העירונית נתקבלה בהחלטת ועדי הסניפים של חד"ש, שרשימת "אנחנו העיר" היא רשימה-בת שלה. ההחלטה לפרוש מהקואליציה גובשה על רקע הרס בית הקברות המוסלמי "אלאסעאף" ביפו. העירייה התעקשה להרוס את בית העלמין לטובת פרויקט בנייה למרות התנגדות עזה בקרב כלל תושבי ביפו – יהודים וערבים – כמו גם של גורמי ציבור רבים וגורמים בעירייה ובמשרד הפנים.

פרשה זו גרשה את הסאה, אך לא הייתה הסיבה היחידה לפרישה. ההחלטה ביטאה מדיניות ארוכת השנים של הממסד העירוני בראשות חולדאי לדחיקת האוכלוסיות המוחלשות מהעיר ולמחיקת התרבות הערבית והקהילה הערבית ביפו. זו מדיניות ניאו-ליברלית הפוגעת קשות בעובדים, בצעירים, בשוכרי הדירות וברוב תושבות ותושבי העיר. היא מעצבת עיר לעשירים בלבד. סוגיית בית הקברות היא דוגמה בוטה לאיך יכולתם של חברי המועצה מטעם "אנחנו העיר" להשפיע באופן משמעותי על התנהלות העירייה ולהפריה בוטה של ההסכם הקואליציוני וההבטחות שניתנו בעת החתימה עליו.

גם באופוזיציה ממשיכה "אנחנו העיר" לייצג את התושבים המוחלשים בעיר ואת הכוחות המתנגדים למדיניות הדורסנית של הממסד העירוני, ללוות מאבקים של קבוצות וקהילות שונות בעיר ולהעלותם לסדר היום הציבורי ולזה של מועצת העירייה. הסיעה מובילה את המאבק למען פינוי התחנה המרכזית החדשה; הצליחה לבלום הטבה של 50 מיליון ש"ח שהייתה אמורה להינתן לבנקים בעיר; מלווה את מאבקם של עובדי סדנאות האומנות במוזיאון ת"א (מרכז מאיר/הף) נגד פיטורים וסגירת המרכז; ואת מאמץ ההתאגדות של עובדי חברת מוסדות תרבות וחינוך, חברת קבלן שמעסיקה העירייה. הסיעה לקחה חלק מרכזי במאמץ למנוע את הפסקת פעילותה של היפואית – שירות ההסעות החינמי שמפעילה העירייה סביב שד' ירושלים ביפו; ועוד.

חבר המועצה אסף הראל, לשעבר מועמד הרשימה לראשות העירייה, מסרב להכיר בהתייצבות הסיעה באופוזיציה ועורם מכשולים בפני הפעילות האופוזיציונית של חברי המועצה האחרים ושל הסיעה בכלל.

בימים אלה מקיימת הסיעה תהליך חשיבה, בהתייעצות עם פעילים ושותפים, תוך התמקדות בקובעי המדיניות האמיתיים בעירייה – חולדאי וחברי לשכתו. כל זה במסגרת הבנייה של אופוזיציה עירונית אפקטיבית לממסד העירוני הניאו-ליברלי.

סער יהלום

עובדי המעבדות פתחו בשביתה

עובדי המעבדות שפתחו בשביתה השבוע הפגינו (1.9) מול מעון ראש הממשלה בירושלים והודיעו: "במידה שלא תהיה התקדמות במשא ומתן עם האוצר, נפסיק מתן תוצאות חיוביות לקורונה". בשלב הראשון של השביתה ניתנו תוצאות לבדיקות קורונה רק כאשר נתקבלה תוצאה חיובית.

עם פתיחת השביתה פרסם ח"כ עופר כסיף (חד"ש) – הרשימה המשותפת) הודעת תמיכה בעובדים: "בשעה שמערך המעבדות הציבורי מוזנח ועובדיו מקבלים שכר נמוך, מוצאת הממשלה המושחתת כסף פנוי למערך פרטי בלתי אמין שמפרנס את בעלי ההון ומסכן את הבריאות של כולנו. הפתרון היחיד הוא הפניית כל תקציב הבדיקות למעבדות הציבוריות ושיפור דרסטי של תנאי העובדים".

בשביתה משתתפים 2,000 עובדים בכ-400 מעבדות ציבוריות. הסתדרות עובדי המעבדות הודיעה כי בימי השביתה יינתנו שירותי חירום במעבדות המשרתות את בתי החולים במערך הבריאות הציבורי בלבד, ולא יינתנו שירותי מעבדה במרפאות הקהילה. הבדיקות שימשיכו לפעול כרגיל הן בדיקות מחדרי מיון וטראומה, טיפול נמרץ, חדרי לידה, ניתוחי חירום, וכמו כן יינתן שירות מלא לחולים אונקולוגיים והמטואונקולוגיים.

על פתיחה בשביתה ללא הגבלת זמן הוחלט לאחר פיצוץ המו"מ עם משרד האוצר (28.8). לאחר הכרזת סכסוך העבודה ובמהלך החודש האחרון הפגינו העובדים מדי יום מול בתי החולים ברחבי הארץ ואף חסמו כבישים הסמוכים להם.

"אחרי שנים של דיונים, ובטח בתקופה הנוכחית של מגפת הקורונה, מן הראוי שמשרד האוצר יתחייב לשינוי אמיתי ביחס לעובדי המעבדות הציבוריות", אמרה אסתר אדמון, יו"ר הסתדרות המיקרוביולוגים, הביוכימאים ועובדי המעבדות. "לא די בהצהרות בלתי מחייבות מצד אחד, ובחוסר אחריות, חוסר מחשבה, בזבזנות ותקיעת סכין בגב מצד שני, בהפרטה בפועל של המעבדות בימים אלו באמצעות חתימת הסכמים אפלים, המוסתרים מעיני הציבור". במשא ומתן עם האוצר דרשו העובדים בין היתר הסכם קיבוצי חדש; בניית תוכנית לתיקון ליקויים שהוצגו בדו"חות מבקר המדינה

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

הממשלה מפקירה ילדים מוחלשים

את תקצוב השירותים החברתיים כגון ערובה, העמידו בסימן שאלה את פתיחת שנת הלימודים עבור אלפי תלמידים ותלמידות במצבים של סיכון, מצוקה ונשייה, כמו גם את המשך העסקתם של אלפי מורים ומדריכים.

לשמחתי "המשבר" התקציבי נפתר פחות משבועיים לפני פתיחת שנת הלימודים. עם זאת, אי אפשר שלא לזעום ולהתקומם נוכח העובדה שרבות תלמידים ותלמידות ואלפי עובדי תוכניות החינוך, סבלו מחוסר ודאות מוחלט במשך שבועות ארוכים. זאת, כחלק מהזלזול העמוק של הממשלה בשירותים החברתיים, בעובדים ובעובדות המסורים, ובנערים ובנערות שנקלעו לסיכון ולמצוקה והזקוקים לשירותי הרווחה שהממשלה עמלה עשורים רבים על ייבושם ועל צמצומם. עד כה לא אישרה הממשלה את התקצוב של כל תוכניות החינוך והרווחה לנוער.

דווקא בתקופות שבהן מצפה הציבור מרשויות המדינה למלא תפקיד אקטיבי, לתמוך ולסייע – אנו נחשפים לעוד הפקרה, הזנחה והדרה של הציבורים המוחלשים, ובראשם הציבור הערבי. הוועדה לזכויות הילד ממלאת תפקיד חשוב בשבועות האחרונים בפיקוח על החלטות הממשלה, ובמאבק למען צדק עבור הילדים והילדות שהמערכת זורקת ומזניחה. הוועדה בראשותי היא כתובת חשובה לילדים ולבני נוער שנפגעו אנושות ממשבר הקורונה, ואשר נפגעים דרך קבע ממערכת לא שוויונית שרק מרחיבה פערים. זו משימה חשובה, ובחלקי נפלה ההזדמנות למלא אותה.

יוסף ג'בארין

משרד החינוך בשירות האפליה

ממשלת הימין ממשיכה לחזק תלמידים בזרם החינוך הממלכתי-דתי על חשבון תלמידים חילוניים וערבים – כך עולה מנתוני משרד החינוך שפורסמו בשבוע שעבר (26.8). תלמיד תיכון יהודי במצב הכלכלי הנמוך ביותר נהנה מתקציב שנתי של 45 אלף שקל, ואילו התקצוב של מקבילו הערבי נמוך ב-40%, כ-27 אלף שקל בלבד. אלה נתוני התקציבים המועברים מהמדינה בחישוב לתלמיד, ולא בהשקעה הכוללת גם תשלומי הורים ותקציבים מהרשויות המקומיות. המדינה הפכה למעשה הגורם המרכזי באפליה תקציבית ובהעמקת פערים בין תלמידים

עוד עולה מהנתונים שפורסמו, שב-2019, בעת כהונתו של יו"ר הבית היהודי, הרב רפי פרץ כשר החינוך, שברו התקציבים המועברים לתלמידי התיכונים בזרם הממלכתי-דתי שיא. התקציב לכל תלמיד תיכון בזרם זה השלים גידול של 40% מאז 2015, והגיע ל-43.1 אלף שקל לתלמיד - גבוה ב-60% מהתקציב הממוצע לכל תלמיד ערבי, וגבוה ב-31% מהתקציב שהועבר לתלמיד תיכון חילוניים.

לפני כחודש וחצי נבחרתי לעמוד בראשות הוועדה המיוחדת לזכויות הילד בכנסת. השבועות האחרונים היו עמוסים ומלאים בעשייה, ולפתח הוועדה הגיעו סוגיות רבות והרות גורל בפרק זמן קצר. מדי יום נחשפתי לעוד ועוד מצוקות של ילדים ובני נוער שהיו קיימות בעבר אך משבר הקורונה הגביר והחריף.

בחודש האחרון אני מלווה את המצוקה הקשה של אלפי ילדים ערבים-בדואים בנגב, בגיל 3 עד 5, שאינם משויכים למסגרת חינוכית כלשהי. כך למעשה מפרה המדינה את חוק לימוד חובה, ומביאה לניתוקם של 4,469 ילדים ממסגרות חינוכיות קריטיות (17.3% מאוכלוסיית קבוצת גיל זו ביישובים הערביים בנגב). מציאות זו היא חלק ממדיניות גזענית של נישול התושבים הערבים בנגב מאדמתם ומזכויותיהם.

הוועדה לזכויות הילד נוטלת חלק חשוב במאבק של ערבי בנגב, יחד עם גורמי החברה האזרחית. מאבק נחוש ועקבי זה יוכל להניח פתרונות בדמות הקמת עשרות מרכזי שירות נוספים בכפרים הערביים-הבדואיים, לרבות בכפרים משוללי ההכרה, שיספקו פתרונות חינוכיים ותשתיתיים לאלפי ילדים אלה.

סוגייה נוספת שאני מלווה מאז פרוץ

משבר הקורונה בחודש מרס ואשר חשיבותה גברה לקראת פתיחת שנת הלימודים, היא העובדה ש-144 אלף תלמידים לפחות אינם יכולים לפתוח את שנת הלימודים הקרובה. זאת, מפני שאינם יכולים ללמוד מרחוק בשל היעדר אמצעי קצה ותקשוב. אותם תלמידים לא למדו ונהגה הלמידה מרחוק מאז מרס – רובם בחברה הערבית ובקהילה החרדית. שלושה חודשים "ממשלת החירום" בתפקידה, ולפניה הייתה ממשלת המעבר, ובכל זאת ליותר מ-140 אלף תלמידים אין עדיין פתרון ל-1 בספטמבר. אין דוגמא טובה מזו לזלזול של הממשלה באזרחים הערבים בפרט, ובמוחלשים בכלל.

בדיון חשוב בחודש שעבר נדרשה הוועדה לזכויות הילד לסוגיה זו. הדיון חשף את הנתונים המדאיגים ואת חוסר המוכנות של מערכת החינוך. בהמשך לדיון, הוצג מתווה משרד החינוך לחזרה ללימודים והובטחו תקציבים בסך כ-1.2 מיליארד שקלים לרכישת אמצעי קצה ותקשוב בתי ספר. אלא שמתווה זה מספק פתרונות חלקיים בלבד: מדובר בו על הספקה של 50% בלבד מאמצעי הקצה והתקשוב החסרים עד לחודש ינואר 2021 – מועד מאוחר מדי לכל הדעות. במכתב שניסחתי ושעליו חתמו 43 חברי כנסת מ-9 סיעות שונות, לרבות חברי קואליציה, דרשתי פתרונות מידיים ל-1 בספטמבר לכלל התלמידים. אמשיך לעקוב בדריכות אחרי אספקת אמצעי הקצה לתלמידים.

במסגרת פיקוח הוועדה על ההיערכות לשנת הלימודים תשפ"א, קיימנו לאחרונה דיון בעניין המצוקה התקציבית שפקדה את תוכנית היל"ה ותוכניות נוספות לרווחת ילדים ובני נוער בסיכון. המדיניות הניאו-ליברלית של הממשלה, כמו גם המשבר הפוליטי בין הליכוד לבין כחול לבן שלקחו

יו"ר הוועדה לזכויות הילד, ח'כ יוסף ג'בארין (צילום: זו הדרך)

שאל מרידור הלך אבל מדיניות האוצר הניאו-ליברלית נשארת

פני התקציב כפני ממשלת הימין

כך, באיטיות ובהתמדה הופכת ממשלת נתניהו (כן, אותו נתניהו המואשם בפלילים) לאוטוקרטיה: ללא ישיבות ממשלה, תוך מידור כל השרים ובהם הבכירים ביותר, עם כנסת חצי-משותקת; אבל עם מחאה המונית ברחובות.

פרשת התקציב איננה עוד אחת מקומבינות נתניהו הידועות לשמצה. התקציב הוא הכלי המרכזי לניהול הכלכלה במהלך אחד המשברים הכלכליים, החברתיים והבריאותיים הגדולים של העשורים האחרונים.

התוצאה המידית של הדחייה היא – שלא ניתן לעקוב אחר פעילותיה הכלכליות של ממשלת הימין. למשל, כדי להתמודד עם השפעות מגפת הקורונה על המשק, השתמשה מדינת ישראל ב"קופסאות חוץ-תקציביות". הקופסאות הן תוספות לתקציב הקיים, אך הן מנוהלות בנפרד ממנו. הן לא מתווספות לבסיס התקציב כך, שבעתיד לא יכללו בתקציב. עד כה אישרה הכנסת כ-80 מיליארד שקל בקופסאות (לפעמים נתניהו נוקט בסכום "100 מיליארד שקל") אך לא ברור האם הוצא הכסף ולא יזו מטרה בדיוק.

בזמנים כתיקונם, ולא היו רבים כאלה תחת שלטון נתניהו, הוצאות תקציב המדינה אינן שקופות. בעזרת ועדת הכספים, במהלך השנה פושט תקציב המדינה צורה ולובש צורה, בהתאם להחלטות הממשלה. לדוגמה: כמה כסף מוציאה מדינת ישראל על החזקת הכיבוש של השטחים הפלסטיניים ועל הקמת התנחלויות? לא ניתן ללמוד דבר בנושא מתקציב המדינה ומהוצאות הקשורות בו. ובכל זאת, מדי שנה מוזרמים לשטחים מיליארדים רבים. עתה נעשה הערפל סביב התקציב הזה כבד עוד יותר.

לאחר אישור החוק של השר יעזר הנדל (24.8), אותה קומבינה שתוארה קודם, הודיעו חגיגית נתניהו וכ"ץ על תוספת של כ-11 מיליארד שקל לתקציב השנה. יפה, לא? כלום הבינו שלא ניתן להתנהל על פי תקציב שעקרונותיו נקבעו במשרד האוצר אי-שם במחצית 2017? מוקדם לחגוג, כי לא נמסר מהם היעדים של אותם 11 מיליארד שקל.

השר כ"ץ גילה בישיבת ועדת הכספים (25.8) שכרבע מהתוספת (3.3 מיליארד שקל) מיועדת למשרד הביטחון. האם התגלו "איומים חדשים"? טילי החיובאללה מדויקים יותר? נגמר מלאי הפצצות המיועדות להטלה בסוריה? לא, השר מלמל שמדובר בפיצוץ בעקבות קיצוץ רוחבי קודם.

אפרים דויד

אוי כמה שזה מתאים לבנימין נתניהו! בקומבינה האחרונה שרקחו ראש הממשלה והחליפי, בני גנץ, הוחלט לדחות את אישור תקציב המדינה (ואף את הדיון בנושא!) לסוף השנה. כך תמשיך המדינה להתנהל, לכאורה, במסגרת התקציב ההמשכי. כלומר, נתניהו ניצח: יהיה (ליתר דיוק: אולי יהיה) תקציב חד-שנתי רק לשנה אחת - 2021.

נתניהו ניצח, אף שאול מרידור אבל כולנו הפסדנו, כי משמעות הדבר היא שהכסף מקופת המדינה זורם לפי גחמותיו של נתניהו (כי ממילא ועדת הכספים מאשרת את כל בקשותיו) ועושה דברו שר האוצר ישראל כ"ץ מבצע – ללא דיון, וללא קביעת סדר עדיפויות. מדובר בסכום הפעוט של 400 מיליארד שקל, ועוד 11 מיליארד שנוספו ברגע האחרון.

מילון קצר אוצרית-עברית

ועדת הכספים: הוועדה דנה בתקציב המדינה ובחוק ההסדרים ומכינה אותם לקריאה שנייה ושלישית במליאת הכנסת. ביכולתה להשפיע השפעה מרחיקת לכת על הרכב התקציב, אך לרוב היא משמשת חותמת גומי של הממשלה, כי בראש הוועדה יושב תמיד נציג הקואליציה. מאז 2003, יושבי ראש הוועדה הם לרוב נציגי אגודת ישראל ויהדות התורה, יעקב ליצמן ומשה גפני, הסובלים מפיצול אישיות: מצד אחד הם מקדמים את סדר היום הניאו-ליברלי של הימין הפוגע ברווחה, אך בה בעת הם זקוקים לה מאד כדי לתת מענה לצרכי בוחריהם ("ע"ע "הסכמים קואליציוניים").

קיצוץ רוחבי: לפני שנתיים, במסגרת אישור תקציב 2019, אושר גם קיצוץ רוחבי של 4.9 מיליארד שקל. אשתקד והשנה אושרו לפחות עוד שלושה "קיצוצים רוחביים". מדובר בקיצוצים בתקציבי משרדי הממשלה השונים כדי לממן הוצאות דחופות. הקיצוצים פוגעים רק בפעילות האזרחית של הממשלה, כולל חינוך, רווחה ובריאות – אבל לא בביטחון. במילים אחרות: יד אחת נותנת, אבל כעבור זמן מה היד השנייה לוקחת. הכל כדי לשמור על "מסגרת התקציב". לקיצוץ הרוחבי אין סדר עדיפויות – מקצצים באותו שיעור ברווחה ובבריאות – לא חשוב אם פרצה מגפת הקורונה אם לא.

קופסה חוץ-תקציבית: אלה הקצאות כספיות, לרוב של מיליארדים או עשרות מיליארדים, אותן מייעדת הממשלה לפתרון בעיות דחופות. הקופסאות החוץ-תקציביות מאפשרות לאוצר לעקוף את תקרת ההוצאה שנקבעה בתקציב המדינה. מאחר שממשלת הימין לא אישרה תקציב מדינה חדש, המדינה נאלצת לפעול במגבלות המסגרת התקציבית הניאו-ליברלית שנקבעה בתקציב שנת 2019, התקציב האחרון שאושר בכנסת. "הקופסאות", יצירת "ישראלוף" שאין לה אח ורע בעולם, נולדו בעת האינתיפאדה השנייה בתחילת שנות ה-2000.

תקציב המשכי: בהתאם לחוק יסודות התקציב, התקציב ההמשכי של משרד ממשלתי לשנה זו מבוסס על התקציב המקורי של השנה שעברה, כאשר המימון לכל חודש יינתן ביחס של 1/12 מתקציב השנה הנוכחית – או מהצעת התקציב לשנה הבאה, הנמוך מבין השניים. מ-1 בינואר 2020 פועלת מדינת ישראל ללא תקציב מאושר – אלא ב"תקציב המשכי".

מהיכן צמח ניסו גואטה

בכאב אלעאמוד ובאל-עיסאווייה. והרי מי שרגיל להרכיץ שם, לא יצליח להימנע מכך אפילו ברחוב בלפור ובכיכר פריז. לכן, דעו שכאשר מוחמד או יעקוב מותקפים ואתם ממלאים פיכס מים, אתם מכשירים את הקרקע גם לתקיפתם של דניאל ושל נילי.

ריהאם נאסרה

אין מהפכה בלי מפלגה מהפכנית

בתנועת המחאה גוברת הנטייה לא-פוליטיות: סיסמאות כמו: "לא ימין ולא שמאל", "מחאה בלי מפלגות" ודומות להן. אבל מה זה בעצם מפלגה?

מפלגה היא ארגון הפועל במטרה לקדם מטרה פוליטית מסוימת. מפלגה היא כלי הכרחי – לא ניתן לבצע מהלך פוליטי ללא הנהגה מאורגנת המסוגלת להציב דרישות ולהשתמש במשאביה כדי לגייס את העם למאבק. העריץ מבלפור יודע זאת היטב, ומשכיל להשתמש במפלגתו כנשק וכבסיס למהלכיו הפוליטיים. לכן, הקריאה לאי-מפלגתיות מנטרלת ומסרסת את הפוטנציאל של התנועה לחולל שינוי פוליטי, ולמעשה משרתת את השלטון.

במחאה ובשמאל נשמעים גם קולות הקוראים להקמת מפלגה חדשה, מפלגה דמוקרטית כזאת, רחבה: "שמאל חדש", "שמאל מאוחד", "מפלגת כל העם" וכיו"ב. בתקופת המחאה החברתית של 2011 צצו עשרות יוזמות וארגונים שהבטיחו שינוי, ובסופו של דבר נתגלו כתומכים או כמשתפי פעולה עם הסדר הקיים (ע"ע 'יש עתיד').

רבות מן המפלגות הקיימות אינן מעוניינות בשינוי ואינן פועלות למען שינוי, גם כאשר הן מתנגדות לכאורה לממשלה (לדוגמה הניסוי הכושל של 'כחול-לבן'). אם כך, מה מבדיל בין מפלגה הפועלת למען שינוי חברתי אמיתי לבין מפלגה אופורטוניסטית המבקשת לנצל את הסערה הפוליטית?

התשובה פשוטה – השתתפות דמוקרטית של המוני העם במפלגה היא הערובה להיותה כלי אמיתי לשינוי. רק מפלגה המורכבת מנציגי העם העובד ומנוהלת על ידיהם בצורה דמוקרטית מסוגלת לקדם שינוי מהפכני לטובת העם. מפלגות בעלי ההון למיניהן, בין אם בימין ובין אם ב"מרכז-שמאל", משרתות הלכה למעשה את דרישות הטייקונים, את ההפרטה ואת הכרסום המתמשך בזכויות העם. מפלגה המקבלת כספים מבעלי הון לא תשרת את האינטרסים של רוב העם העובד. חברה דמוקרטית של העם לא יכולה להתקיים תחת שלטון ההון, הפועל דרך העולם התחתון של קשרים בין פוליטיקאים לבעלי הממון.

שחיתות לא מתחילה בעסקות סודיות בחדרי חדרים, אלא במסדרונות הכנסת, בכנסי מפלגות הממסד ובמפגשי הלובי של הטייקונים. השיטה הקיימת מיטיבה עם אותם בעלי הון מושחתים, שגורפים מיליארדי שקלים על חשבון הציבור באמצעות ניצול עובדים וביזה של משאבי הטבע שלנו. רק מפלגה החורטת על דגלה התנגדות בלתי מתפשרת לבעלי ההון מסוגלת להוביל את התנועה לשינוי מהפכני. במילים אחרות, ללא מפלגה מהפכנית, המפלגה הקומוניסטית, אין מהפכה!

אורן פלד ועומר דה-לנגה

סגן-ניצב ניסו גואטה "כיכב" לאחרונה בתור השוטר האלים מההפגנה בבלפור, שהריץ באכזריות רבה למפגין בעודו שרוע על הרצפה. הסרטונים הקשים שטפו את הרשת וקיבלו חשיפה חסרת תקדים. כמעט כל כלי התקשורת הציגו את השוטר חסר המעצורים ששולח מכות עיוורות לכל עבר. בתמונה קשה במיוחד נראה גואטה מהדק את ידיו סביב צווארו של המפגין וחונק אותו, בהשאלה מצמררת מהשוטר הלבן שחנק למוות את ג'ורג' פלויד בארצות הברית.

קשה להאמין שהוא מסוגל גם להרוג? לירות בלי למצמץ? האמת שהציבור הישראלי מכיר, אך מקבל בקריצה או בעצימת עין, היא שהאלימות של גואטה כלפי המפגינים בבלפור אינה אפילו שבריר מהאלימות שחווים פלסטינים בגדה, פלסטינים אזרחי ישראל ואף אזרחים אתיופים או חרדים. אלא שבסרטונים מההפגנות בבלפור אין התקשורת מדווחת על "מתפרעים", על "חשד לפיגוע ונטרול החשוד" ואפילו לא על "מפגינים חסמו את הכביש". הפעם, בהפתעה, סיפרו הכותרות בתקשורת על אלימות השוטרים. הפעם, התופעה מקבלת שם והכרה.

גם אם לא שמעתם עד כה על האלימות המשטרתית, או שהידיעות לגביה הגיעו מעוותות בתיווך התקשורת, זו העת לחפש איפה היא מתחילה, ולאן היא עוד עלולה להגיע. גואטה (המושג ולא דווקא האיש), מסוגל לדברים גרועים הרבה יותר. אפשר להתחיל את חיפושנו בכדורי הגומי ובכדורי הספוג בכלעין, בנעלין ובהפגנות הגדר בעזה. רחוק מדי? נסו את נצרת, סכנין או ואדי עארה. ערבי מדי? בדקו בחיפה, במאה שערים ובקריית חיים. עמום מדי? חפשו בגוגל את 13 המפגינים שנורו למוות באוקטובר 2000. ישן מדי? חפשו אם גלעד ארן, לשעבר השר לביטחון פנים, התנצל על ששיקר כי יעקוב אבו אלקיעאן ניסה לבצע פיגוע לכן הופקר לדמם למוות לאחר ששוטרים ירו בו מחוץ לביתו. טעון מדי? בשונה מבלפור, תיעוד הרצח של איאד אלחלאק איננו. הוא שקוף מכדי להיקלט בעדשות המצלמות שמרשתות את כל העיר העתיקה – אך "חדלו לפעול" דווקא באותו יום.

אינני מקלה ראש בחומרת האלימות בבלפור. זה מסוכן ולא אנושי. אבל אלימות זו היא רק המשכו של מדרון חלקלק. תשאלו את מי שעל בשרם הרגישו כמה משתקת חבטת כדור הספוג; כמה כואבת פציעה מקליע גומי; כמה שורף באף ובעיניים בשל גז מדמיע; עד כמה מסריחה המכת"זית במהדורה המיוחדת לערבים, ה-"ח'רארה", ואיך באמצעותה מסמנים מפגינים כדי שאפשר יהיה לעוצרם בימים שאחרי.

חפשו את אלה שקולותיהם לא נשמעים בתקשורת, ושמהדורות החדשות והאולפנים "עמוסים" מכדי להתעניין בסיפורם; את אלה שתמיד נגדם מפנים אצבע מאשימה. המומנטום מתאים כדי להעמיד דברים על דיוקם: זה לא "השוטר האלים", זאת משטרה אלימה; גואטה איננו עשב שוטה ולא "יצא מדעתו" – הוא מוציא לפועל את המדיניות הכוחנית של המשטרה. המשטרה אינה מעוניינת "לשמור על הסדר" – היא נועדה לשמר את הסדר שבו יש מדכאים ויש מדוכאים; מח"ש לא סתם רשלנית – מח"ש מלבינה אלימות; התקשורת אינה מסקרת – התקשורת מסתירה.

אסיים בפניה אליכם, אנשי ונשות התקשורת: כדאי שתחפרו קצת בעברו של השוטר האלים התורן מבלפור. עד למצו"ש בבלפור הופנתה האלימות שלו כלפי פלסטינים

הרקע לרצח הכפול של מפגינים שחורים בארה"ב

הימין הרדיקלי הסתנן למיינסטרים

האם יש קשר בין המיליציות לבין המשטרה?

למיליציות יש קשרים עם חלק מרשויות אכיפת החוק, למרות שרובן רואות במיליציות איום אמיתי. בארגון "שומרי השבועה", למשל, חברים קציני משטרה רבים. קבוצה גדולה נוספת, "אגודת השריפים החוקתיים וקציני השלום", מורכבת בעיקר משריפים ומסגניהם.

מה צריכה להיות התגובה הפוליטית לתופעת המיליציות?

יהיה קשה מאד להסיג לאחור את הימין הרדיקלי, שהסתנן בהצלחה למיינסטרים הפוליטי בארצות הברית. עם זאת, הצלחה דמוקרטית סוחפת בבחירות בנובמבר עשויה להפוך את המגמה. בשנות ה-20, הקו קלוקס קלאן איגד כמעט 4 מיליון איש. התוצאה הייתה - חוק ההגירה הגזעני משנת 1924. בשנות ה-30 פרחו קבוצות פשיסטיות רבות. עם זאת, בימים הקשים ביותר של המשבר הכלכלי הגדול נבחר פרנקלין רוזוולט לנשיא. הוא הנהיג מדינת רווחה מודרנית והצטרף לצד הנכון במלחמת העולם השנייה. אם הדמוקרטים יזכו בניצחון גדול בנובמבר, תהיה להם הזדמנות להוריד את המדינה מדרך הגזענות ולהוביל אותה בכיוון פרוגרסיבי יותר.

באבי מנדאליה, "פלג" טיימס

נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ הביע תמיכה השבוע (1.9) בקייל ריטנהאוס, נער בן 17 שנעצר בחשד כי ירה למוות בשני מפגינים ופצע מפגין נוסף בעיר קנושה. להלן ריאיון שהתפרסם בעקבות הרצח באתר "פלג" טיימס עם מארק פוטוק, חוקר במכון לחקר הימין הרדיקלי.

האם אתה מופתע ממה שקרה בקנושה?

לא! כבר כמה שנים, מאז המחאה בפרגוסון ב-2014, מפעילות קבוצות ימין קיצוני חמושות אלימות נגד שחורים ומאיימות על מפגינים. זה קרה שוב ושוב, ורק לאחרונה בפורטלנד – עוד מוקד של מחאה נגד אלימות משטרתית.

כיצד אתה מתאר את המיליציות הללו ואת חבריהן?

בין קבוצות הימין הקיצוני העוסקות ב"הגנה" חמושה על רכוש פרטי נגד המפגינים ניתן למצוא את "שומרי השבועה" ואת "הבנים הגאים", שמגיעים להפגנות חמושים מכף רגל ועד ראש. אדם לבן בשם ג'וש בינינג'ר אמר לכתבים שהוא השתמש בדף פייסבוק כדי לארגן קבוצה של כ-200 איש שתגיע לקנושה ביום שלישי בערב. נראה שהיורה לא נמנה עם קבוצה זו. אולם בעמוד הפייסבוק של בינינג'ר ניתן למצוא כמה פוסטים של הימין הקיצוני, כולל אחד בו מופיע השלט: "הפסיקו לממן את הוליווד, הפסיקו להעריך פדופילים".

בינינג'ר בבירור נמנה עם המאמינים בתיאוריית הקונספירציה "קאנון", אותה הגדיר שירות הביון הפדרלי (FBI) מקור פוטנציאלי לפעולות טרור. טראמפ לעומת זאת אמר כי המאמינים ב"קאנון" הם פטריוטים אשר "אוהבים את המדינה שלנו".

מה המטרה של המיליציות?

מדובר בגברים לבנים שמייצגים ריאקציה ימנית-קיצונית היוצאת נגד המחאה "חיי שחורים חשובים" ונגד ההשפעה של לא-לבנים בארצות הברית. הם אתנו-לאומנים שחשים מאוימים בידי שינוי חברתי. הם מתייצבים בערים כדי "להגן" על רכוש ועל אזרחים המאוימים, כביכול, בידי שחורים או מפגינים אחרים. כמובן שהם לעולם אינם מנסים להגן על שחורים המאוימים מצד לבנים. אלה האנשים שהנשיא הגוען שלנו מנסה לגייס לצדו כאשר הוא מזהיר שג'ו בירן והדמוקרטים יהרסו את הפרברים.

האם הם עלולים להשפיע על תוצאות הבחירות?

באופן פרדוקסלי, ההשפעה שלהם דווקא עשויה לנטרל את הביקורת הימנית החותרת לסמן את המפגינים השחורים כאלימים. בעוד שבהחלט הייתה אלימות מסוימת מצד המפגינים במחאה "חיי שחורים חשובים", האלימות האמיתית הגיעה מצד מתנגדיהם הימנים. הרצח הכפול בקנושה עשוי להביא סוף סוף את המסר הזה לעם האמריקאי.

האם הפעילים הלבנים הללו הם סכנה לארה"ב?

הימין הרדיקלי הוא כיום איום משמעותי על הדמוקרטיה האמריקאית. הימין הזה סייע לדונלד טראמפ להגיע לשלטון, ופגע בכך פגיעה קשה בדמוקרטיה ובשוויון. האמירות הגזעניות והמיוזגניות שטראמפ משמיע חדשות לבקרים היו מתקבלות לפני כמה שנים בתרעומת ציבורית. היום, בגלל הימין הרדיקלי, טראמפ ובני דמותו הרפובליקאים מקובלים על עשרות מיליוני אמריקאים.

ספורטאים מראים לאמריקה

את כוחה של העבודה

גל שביטות הספורטאים נגד גזענות המשטרה מסרב לדעוך. ב-27 באוגוסט נפגשו ה"ניו יורק מטס" וה"מיאמי מארלינס" למשחק. השחקנים עלו למגרש, עמדו דקת דומיה לזכרו של השחקן השחור ג'קי רובינסון וירדו חזרה לחדרי ההלבשה, בהשאירם מאחור חולצה עליה נכתב: "חיי שחורים חשובים". קבוצות פוטבול רבות בליגה הלאומית ביטלו את אימוניהן, שופטי ליגת הכדורסל (NBA) ארגנו צעדת מחאה, וליגת ההוקי החליטה לבטל סדרה של משחקים. הספורטאים לא מוכנים לשתוק יותר. שחקנים שחורים אינם רוצים להיות מושא הערצה כאשר הם לובשים מדים, ולהסתכן בהרג מידי המשטרה כאשר הם פושטים אותם.

בהשתמשם בכוחם כעובדים, הספורטאים מעוררים חלק חשוב אך רדום להפליא בהתנגדות לטרזאמפיזם: העבודה המאורגנת. אם שחקני NBA יכולים לשבות במחאה על מדיניות גזענית, מדוע לא עובדים במקומות עבודה אחרים? שביטות לא מוכרחות להיות רק למען שכר ותנאי עבודה. לתנועת העבודה היסטוריה ארוכה של שביטות ושל מאבקים למען זכויות אדם – "לחם ושושנים". זו היסטוריה שהספורטאים מסייעים להחיות.

כמה מנהיגי איגודים סיפרו לי לאחרונה שחברי האיגודים שלהם מרגישים שהשביטה העצימה אותם. העובדה שכל המדינה מדברת על "השביטה" גורמת לעובדים רבים להבין שגם בידיהם הכוח לשבות.

דייב זירין, המגזין "פורטטייד"

אחר שורשי משפחותיהם. השפה, התרבות והנופים מכריחים אותם לתהות איפה בדיוק ביתם. במאי: קמאל האשקר.

לרכישת כרטיסים ולתכניה המלאה:
<https://www.docaviv.co.il/org>

גיליון חדש של כתב העת תקריב לקולנוע תיעודי

גיליון מס' 20 של "תקריב", המוקדש לצילום דוקומנטרי, עלה לאוויר. לדברי עורך כתב העת המקוון, "למרות חשיבותו המכרעת של הצילום בסרט הדוקומנטרי, המחקר והכתיבה בנושא דלים. לכן בחרנו להקדיש את הגיליון למבט של צלמות וצלמים, ישראלים וזרים, ששיתפו אותנו בבחירות האסתטיות, בשאלות האתיות והאמנותיות שהעסיקו אותם ובתוכנות שצברו תוך כדי עשייה".

הגיליון נפתח במאמר מתורגם של דייוויד מקדוגל העוסק בהוויה של הצילום לפני שזאת מעובדת בידי המחשבה ולפני שנוצקת לתוכה משמעות. מקדוגל מראה כיצד התמונה נושאת בתוכה את טביעת גופו ומבטו של הצלם, ולא רק את המשמעות שהתכוון להעביר.

פיליפ בלאיש במאמרו "לראות ולא להישמע" מנתח את תפקידם של הצלם והמצלמה במשולש דמות-במאי-צלם בסרטים שצילם. הצלם והבמאי המוערך איתי מרום, שערך את הגיליון, חוזר אל המורה שלו, הבמאית נורית אביב, לריאיון בנושא עבודתה כצלמת דוקומנטרית. דרך סצנות מסרטים שצילמה עם הבמאים אנייס ורדה ועמוס גיתאי ומסרט שצילמה וביימה, מתייחסת אביב לסוגיות עומק של צילום דוקומנטרי – הזמן של השוט, המבט על הדמויות, המקריות, התקשורת עם הבמאי ועוד.

צלמות וצלמים דוקומנטריים נדרשות ונדרשים לעשות אינסוף בחירות במהלך צילומי סרט. שבעה צלמים וצלמות כתבו בגיליון "תקריב" החדש על רגע של בחירה משמעותית שעשו במהלך צילומים של סצנה דוקומנטרית אחת: אביגיל שפרבר, אבנר פיינגלרנט, דניאל קדם, רוני כצנלסון, אוהד מילשטיין, טוליק גלאון ואבנר שחף.

הגיליון מציג תמונות שצילם תולי חן, צלם חובב ומהמקליטים המוערכים בישראל, במהלך צילומים של סרטים דוקומנטריים בהן הוא מתעד את הצלמים והצלמות.

לעיון בגיליון החדש ובגיליונות קודמים:

<https://takriv.net>

הפסטיבל לקולנוע דוקומנטרי

דוקאביב 2020

עשר המלצות חמות

הפסטיבל הבינלאומי לקולנוע דוקומנטרי בתל-אביב, "דוקאביב" ה-22, יפתח השבוע (3.9) וימשך עד למוצ"ש, 12 בספטמבר. השנה, בניגוד לשני העשורים הקודמים, ייערך הפסטיבל במתכונת קורונה מיוחדת. הפסטיבל יקיים הקרנות דרייב אין, הופעות, מפגשי יוצרים והקרנות מקוונות – והכל בהתאם למגבלות המשתנות.

במסגרת דוקאביב יוקרנו השנה 115 סרטים דוקומנטריים מהארץ ומהעולם (בסך הכל מ-38 מדינות), תוכניות מחווה והקרנות מחודשות אונליין. השנה תתאפשר גם תרומה ישירה ליוצרות וליוצרים דרך קרן תל אביב, ועיריית תל אביב-יפו הבטיחה להכפיל את התרומות. כמדי שנה, ממליצה מערכת "זו הדרך" על עשרה סרטים מתוך המבחר העצום של הסרטים התייעודיים:

שלום לקובנים! (1963), **הפנתרים השחורים** (1968). שני סרטים קצרים משנות ה-60, 30 דקות כל אחד, של הבמאית הצרפתיה אנייס ורדה שנפטרה במאוס אשתקד, העוסקים בשנותיה הראשונות של המהפכה הקובנית ובתנועת המחאה של השחורים בארצות-הברית.

ארבע אמהות (ישראל, 2020). של רפאל לוינ ודנה קידר לוי, על מאבקן של הנשים נגד מלחמת לבנון הראשונה בדרישה להחזיר את הבנים הביתה.

הלובי (ישראל, 2020). הסרט עוסק באיפא"ק – הלובי הפרו-ישראלי הכל יכול הפועל בקונגרס. במאית: מור לרשי.

קולקטיב (רומניה/לוקסמבורג, 2020). סרטו של אלכסנדר ננאו עוקב אחר שריפה מרובת קורבנות במועדון בבוקרשט, שחקירתה חשפה שחיתות והובילה להתפטרות הממשלה.

מלחמתה של רעיה סיניצ'ינה (ישראל, 2020). יפים גרבוני מתעד אחת מגיבורות המלחמה הפטריוטית הגדולה נגד הכובש הנאצי בברח"מ, שלחמה בלנינגרד בעת המצור עליה.

לשבות או לחדול (צרפת, 2020). מעקב אחר השביתה הכללית הארוכה בצרפת שהובילה להפלת הממשלה, אך ממבט מקומי – עיריית כורים קטנה. במאי: ג'ונתן רסיניו.

המאבק (ארה"ב, 2020). אליס סטיינברג, ג'וש קרינגמן ואלי דספרה עוקבים אחרי המאבקים לזכויות האדם שהובילה האגודה לזכויות האזרח בארה"ב בשנות ממשל טראמפ.

כפר הנשים (צרפת/ארמניה, 2019). הנשים בכפר הארמני הקטן ליצ'ק חורשות, חוטבות עצים ומטפלות בילדים ובקשישים. גברי הכפר עובדים מרבית חודשי השנה ברוסיה – כי שם מצויה הפרנסה. במאית: תמרה סטפניאן.

אפיצנטור (אוסטריה/צרפת/ארה"ב, 2020). בעיניו של הבמאי הוברט סאופר, הוואנה היא יפהייה מסתורית וגדושה סתירות. מפגש עם תושבי בירת קובה, המתמודדים עם מצור אמריקאי בן יותר מחצי מאה.

ידיש (ישראל/צרפת, 2020). שבעה אנשים צעירים מספרים לבמאית נורית אביב על שירת האוונגרד שנכתבה בידיש בין שתי מלחמות העולם.

בעיניך, אני רואה את ארצי (מרוקו, 2019). בני זוג מוסיקאים, נטע אלקיים ועמית חי כהן, יוצאים למסע הופעות ומפגשים מוסיקאליים במרוקו. במהלכו הם גם מתחקים

הלב בבלפור

בשני הכיוונים את קטע הכביש ברחוב אבן גבירול בין הרחובות ארלוזורוב וז'בוטינסקי. בהגיעם לקריית הממשלה, חסמו את צומת עזריאלי. כמו כן, נחסמו בעקבות המחאה לתנועה היציאות מכביש 20 למחלף השלום בשני הכיוונים. בחיפה, נערכה ההפגנה במרכז הכרמל, ומשם נעו מפגינים בצעדה בשדרות מוריה לכיוון כרמליה.

מחנת נרצחה ברמלה

המשטרה עצרה השבוע (1.9) שלושה חשודים במעורבות במותה של המורה שריפה אבו מועמר, שנפגעה בביתה ברמלה מכדור תועה. אבו מועמר, בת 30, מחנת בתיכון "דרור" בעיר, נהרגה השבוע לאחר שנפצעה בביתה בשכונה גן חק"ל א' בעיר. צוות מד"א שהוזעק למקום ביצע בה פעולות החייאה ופינה אותה לבית החולים, שם נקבע מותה. ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) מסר בתגובה: "שריפה אבו מועמר, אם לשלושה ומורה בבי"ס ברמלה, נהרגה אתמול מכדור תועה. לפני שחייה קופחו, הספיקה לקשט ולהכין את הכיתה לשנת הלימודים. חייה נגדעו ברגע בידי פושע נתעב. הפשיעה בחברה הערבית היא קודם כל תוצאה של הזנחה ארוכת שנים, הן בתשתיות והן באכיפה. דם חפים מפשע נשפך ברחובות, והממשלה אדישה".

ח"כ עאידה תומא-סלימאן, חברת סיעתו, האשימה אף היא את המשטרה באזולת יד. "ברמלה, בעיר בה יש תחנת משטרה, רצח קרב יריות פרוץ בין עבריינים אישה צעירה בביתה. והמשטרה נתנה לזה לקרות". "תלמידיה של שריפה וילדיה למדו את השיעור המצער הראשון בשנת הלימודים - אין ביטחון לאזרחים הערבים גם בביתם. הם התחילו את שנת הלימודים בלי האם והמחנכת האהובה. בזירה בה יריות ונשק משתוללים ומשטרה מסיטה עיניה ומתעלמת, גם מי שלא קשור לפשיעה, גם נשים, גם מורות נרצחות", הדגישה. "הרוצחים וארגוני הפשע לא מחכים שהממשלה תסיים את בניית התוכנית למאבק בפשיעה באוכלוסייה הערבית, ולאחר מכן תקבל החלטות להקצות תקציבים. לעומת המשטרה, העבריינים ממשיכים לצערנו לפעול", סיכמה תומא-סלימאן.

מחאת בלפור נגד שלטון הימין

מוצ"ש, 29.8, בשעה 20:00, כיכר פריס, ירושלים

הסעה של חד"ש תצא מתל אביב; פרטים בפייסבוק

גל חד"ש - הפודקאסט של חד"ש תל אביב

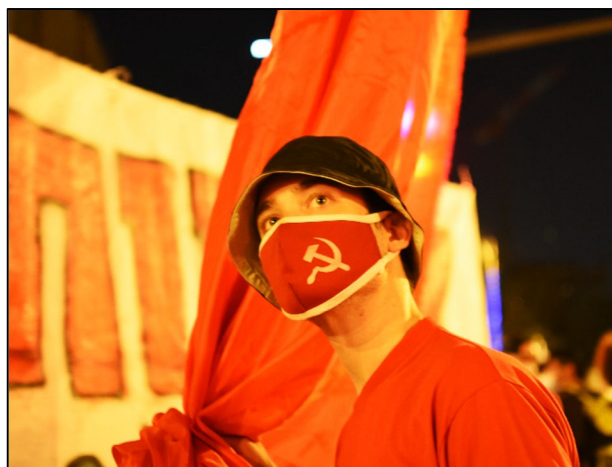
פרק 19 - "נצרת תחילה" על המאבק נגד הממשל

הצבאי, בהשתתפות הסופר והפובליציסט

עודה בשאראת

הפודקאסט זמין להאזנה ביוטיוב, בספוטיפיי, באפל מיוזיק,

בגוגל פודקאסט, בטיון אין ובמיקס קלאוד

חבר מק"י בהפגנה בבלפור, 29.8 (צילום: רימה רבינוב)

רבבות מפגינים השתתפו במוצ"ש (29.8) בהפגנות בירושלים, בקיסריה ועל גשרים ברחבי הארץ, המתקיימות זה השבוע העשירי ברציפות. בהפגנה המרכזית מחוץ למעון ראש הממשלה בירושלים לקחו חלק מעל 20 אלף מפגינים (37 אלף לפי ספירת המארגנים), ו-16 נעצרו. בין המפגינים, ככלל שבוע, היו פעילי מק"י, בנק"י וחד"ש רבים, בהם ח"כ עופר כסיף (הרשימה המשותפת).

המפגינים בבלפור קראו: "ביבי הביתה", "אנחנו הרוב, יצאנו לרחוב", "מהפכה", "שוחד, מרמה והפרת אמונים" ו-"הון, שלטון, עולם תחתון". המפגינים אף הפצירו בשוטרים לפשוט את המדים ולהצטרף להפגנה. המוחים הניפו כמו כן שלטים עם הכיתוב "יש עוד מלבדו", "עוצרים את נגיף הדיקטטורה", ו"אין דבר שיכול לעצור מהפכה שהגיע זמנה". כמה מהמפגינים הגיעו למתחם המחאה בכיכר פריס בצעדה מגשר המיתרים שבכניסה לעיר. המפגינים צעדו לאורך רחוב יפו, לאחר שלא נשמעו להוראות המשטרה, וחסמו לזמן ממושך את תנועת הרכבת הקלה.

באותו ערב נחרדו מפגינים בצומת הסירה בהרצליה מנהג רכב החולף על פניהם עם אקדח שלוף. האירוע צולם ואת תיעודו הפיץ דובר הדגלים השחורים: "שליפת האקדח לעבר המפגינים היא המשך ישיר של ההסתה של נתניהו. האלימות לא תפחיד אותנו, אנו נחוישים להדיח את הנאשם והמסית מתפקידו". המשטרה הודיעה (30.8) כי עצרה שני תושבי ההתנחלות אריאל, בני 20 ו-23, בחשד שאחד מהם איים באקדח על המפגינים בהרצליה.

במקביל להפגנות בישראל, נערכו הפגנות של ישראלים נגד ממשלת נתניהו גם ב-18 ערים בחו"ל תחת הכותרת: "הלב בבלפור". בין היתר התקיימו הפגנות באטלנטה, באמסטרדם, בבאזל, בבוסטון, בברלין, בוונקובר, בטורונטו, בלוס אנג'לס, במיאמי, בניו יורק, בפריס, במדריד, בסן פרנסיסקו, ובשיקגו. במהלך השבוע שחלף הפגינו אלפים נגד שלטון הימין גם בתל אביב ובחיפה (27.8). בתל אביב צעדו המפגינים מכיכר רבין לקריית הממשלה. במהלך הצעדה בת"א הם חסמו